

Aluehallitus 17.06.2024 § 103

§ 103

Vastauksen antaminen valtuutettu Kajavan ja seitsemän muun valtuustoaloitteeseen Vammaisjärjestöjen avustuksista

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Österman Pilvi

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Hallintosäännön 59 §:n mukaisesti tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan tehtävänä on järjestöyhteistyöhön liittyen seurata ja arvioida hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kestävää kehitystä hyvinvointialueella, yhteistyötä kuntien kanssa sekä alueen väestön demografista kehitystä. Lautakunnan tehtävänä on myös seurata ja arvioida hyvinvointialueen toiminnan yhteen sovittamista kuntien ja kolmannen sektorin toimintaan edistäen hyvinvointia ja terveyttä, sekä hyväksyä avustusten myöntämisen periaatteet sekä vastata avustusten myöntämisestä määrärahojen puitteissa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 7 §:ssä veloitetaan hyvinvointialuetta yhteistyöhön alueen yleishyödyllisten järjestöjen kanssa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Laissa annetun tehtävän mukaisesti hyvinvointialueen on edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Järjestöavustuksia koskeva kartoitustyö käynnistyi jo hyvinvointialueen valmisteluvaiheessa vuoden 2022 aikana. Aluetasoista tietoa kerättiin muun muassa järjestöavustustilastoista, avustettavista summista ja kuntien käytössä olleista järjestöavustuskriteereistä. Tässä vaiheessa kartoitettiin myös järjestökentän laajuutta etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue toimeenpani vuoden 2023 järjestöavustukset maksuun aluehallituksen 10.10.2022 § 138 päätöksen mukaisesti. Päätös noudatti kuntien ja kaupunkien järjestöavustuspäätöksiä vuodelle 2022, koska hyvinvointialueen laatimia järjestöavustusten myöntämisperiaatteita ei ollut vielä vahvistettu vuodelle 2023. Vuoden 2023 myönnettyihin järjestöavustuksiin huomioitiin lisäksi poikkeuksellisesti vuonna 2021 koronapandemian johdosta jakamattomiksi jääneet avustukset.

Yhdyspintatiimissä toimivat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijat vastasivat järjestöavustusten valmistelutyöstä, yhteistyössä palvelualueiden, johdon, kuntien ja järjestöjen kanssa. Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta käsitteli hallintosäännön velvoittamana järjestöavustusten valmistelun tilannetta useita kertoja vuoden 2023

aikana, antaen evästystä valmistelun ohjaamiseksi (TuKeL 2.3.2023, § 6, 11.5.2023, § 16 sekä 28.8.2023 § 31). Lisäksi vaikuttamistoimielimet antoivat lausuntonsa asiassa ja myös kunnat ja järjestöt osallistettiin myöntämisperiaatteiden valmisteluun. Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta vahvisti järjestöavustusten yleiset myöntämisperiaatteet ja päätti ottaa käyttöön avustushakemuksia koskevan pisteytysjärjestelmän sekä vahvisti käyttöönotettavat avustuslajit hyvinvointialueen myöntämiin avustuksiin 3.10.2023 § 42.

Hallintopäätöksen perusteella avustushaku avattiin 9.10.2023 – 3.11.2023 väliselle ajalle. Koska avustushakua haluttiin sujuvoittaa hyvän hallintotavan edellyttämällä tavalla, otti hyvinvointialue käyttöön uuden sähköisen hakemisen mahdollistavan lomaketyökalun, laati avustusten hakemista koskevat verkkosivut sekä julkaisi kolmekielisen hakuoppaan. Järjestöille järjestettiin yksi informaatiotilaisuus avustusten hakemisesta Espoon Tapiolassa ja tämän lisäksi pidettiin verkkoinformaatiotilaisuuksia kolmella eri kielellä, suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Määräaikaan mennessä hyvinvointialueelle saapui yhteensä 242 järjestöavustushakemusta, joista valtaosa saapui sähköisen järjestelmän kautta ja vain muutamia hakemuksia toimitettiin kirjaamoon.

Järjestöt hakivat avustuksia vuodelle 2024 yhteensä 7,9 miljoonalla eurolla. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tulevaisuus- ja kehittämislautakunta päätti ensimmäisten hyvinvointialueen myöntämisperiaatteiden mukaisten avustusten myöntämisestä 14.12.2023. Lautakunta myönsi hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisesti avustuksia valtuuston vahvistaman enimmäismäärärahan puitteissa. Hyvinvointialue käytti 2,58 miljoonaa euroa järjestöavustusten myöntämiseen vuodelle 2024 aluevaltuuston hyväksymän vuodelle 2024 vahvistettavan talousarvion enimmäismäärärahan mukaisesti.

Kumppanuusavustuksia myönnettiin yhteensä 2,210 miljoonaa euroa yhteensä 23 järjestölle ja yleisavustuksiin voitiin kohdentaa 363 850 euroa yhteensä 78 järjestölle. Jotta mahdollisimman monelle järjestölle voitiin antaa toiminta-avustus, olivat pienimmät avustussummat vain joitain satoja euroja. Useita vammaisjärjestöjä oli avustuksen saajina ja avustushakemuksista lähes kaikki 19 pistettä saaneet hakemukset voitiin nostaa rahoitettavaan kokonaisuuteen. On todettava, että 1,4 miljoonan euron edestä jäi rahoittamatta avustushakemuksia, jotka täyttivät yleiset myöntämisperusteet, mutta vuodelle 2024 vahvistettu enimmäismääräraha ei riittänyt avustuksen myöntämiseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on alueen toimijoiden välistä yhteistyötä, jonka tehtäviä sekä vastuita määrittelevät useat lait (Kuntalaki 410/2025, 22 & 37 §, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019, Liikuntalaki 390/2015, Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2011, 6 & 7 §, Terveystalolaki 1326/2010, 13 §). Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen alueella on kuntien ja hyvinvointialueen vastuuta sekä omien tehtäviensä suhteessa tapahtuvaa yhteistyötä alueen järjestöjen kanssa.

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä vastuu liittyy ensisijaisesti sen järjestämistehtäviin. Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät liittyvät asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen kunnan perustehtäviin liittyen, kuten liikunnan, kulttuurin ja terveellisten elintapojen edistämiseen sekä osallisuuden edistämiseen. Myös yleisen kansalaistoiminnan tukeminen on kunnan vastuulla.

Valtuustoaloitteessa korostetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia liikuntaan ja terveyttä edistävään toimintaan. Tätä tavoitetta turvaava liikuntalaki (390/2015, 2 & 5 §) velvoittaa kuntia muun muassa edistämään 1) eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa; sekä edistää 2) eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Kuntien tehtävänä on luoda mahdollisuuksia yleiselle kansalaistoiminnalle, edistää väestönsä liikkumista ja luoda mahdollisuuksia väestön liikkumiselle (Liikuntalaki 390/2015, 5 §).

Hyvinvointialueen tehtävänä on antaa terveysneuvontaa omissa terveyspalveluissaan, palveluita käyttäville heidän liikkumisensa edistämiseksi (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 13 §).

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Kajava sekä seitsemän muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 13.2.2024 § 92 aloitteen ”Vammaisjärjestöjen avustuksista”.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kun vammaisjärjestöille myönnetään avustuksia, niiden toiminnan mittaluokka, aktiivisuus ja niiden järjestämät palvelut huomioidaan avustusten määrissä, ja että vammaisille järjestetään jatkossakin vammaisjärjestöjen tarjoamia tärkeitä palveluita, kuten liikuntaa sekä muuta toimintaa ja yhteisöllistä tukea, kuten tähänkin saakka.

Samalla esitetään, että yhdistysten toimintaa arvioitaessa suunnitellusti vuonna 2025, arvioinnin tulisi perustua niiden toimintaan ennen vammaisjärjestöille myönnettyjen tukien tasajakomallin aiheuttamaa tukien leikkaantumista.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut 1–14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa kirjallinen vastaus aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille vastauksen antamisesta seuraavan aluevaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Liitteet

- 1 Valtuutettu Kajavan valtuustoaloite: Vammaisjärjestöjen avustuksista / Ledamot Kajavas fullmäktigemotiv: Bidragen till funktionshinderorganisationerna

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria